

Allmän studieplan för forskarutbildning i design inom området textil och mode

1 Ämnesbeskrivning

Forskarutbildningsämnet design är ett av tre ämnen i forskningsområdet *textil och mode*. Utöver design är de andra ämnena textil materialteknik och textilt management. Utbildningen på forskarnivå inom textil och mode har som övergripande syfte att bidra till samhällsutveckling genom forskning och utveckling av den textila sektorn genom att tillgodose behov av forskarutbildad personal för arbete inom näringsliv, kulturliv och akademi. Området textil och mode undersöker definitioner, metoder och modeller av betydelse för utveckling och tillämpning av textil och mode i forskning, industri och i samhället i stort. Inom området studeras sambanden mellan material- och designvariabler för funktion och uttryck vid utveckling och framställning av textil och mode, samt sambandet mellan ekonomi- och designvariabler för funktion och uttryck vid produktion, distribution och handel av textil och mode.

Design handlar, i bred mening, om att definiera och uttrycka/gestalta saker och ting, produkter och system vilket också inkluderar att definiera vad de är för något i ett tänkt sammanhang. Den konstnärliga grunden för design som verksamhet och hantverk ligger i kunnandet att uttrycka ting och i förståelsen för uttrycksfullheten i material och tekniker; kunnandet att ge konkret gestalt åt det abstrakt givna och förståelsen för gestaltningsmöjligheter i material och tekniker samt tänkt användning i relation till, på ett eller annat sätt, givna sammanhang.

Ett centralt tema för konstnärlig forskning inom designområdet är således att i relation till givna sammanhang utveckla, och genom konstnärligt arbete kritiskt belysa, förutsättningarna och grunderna för konsten att uttrycka och att fördjupa förståelsen för uttrycksfullheten i material och tekniker, d.v.s. att utveckla, fördjupa och kritiskt belysa den konstnärliga grunden för design som verksamhet och hantverk. Det handlar om konstnärlig designforskning med starkt fokus på att, såväl teoretiskt som praktiskt, fördjupa förståelsen för samspelet mellan analys och syntes i designprocessen som grundval för utveckling av designmetodik, designtekniker och designprogram och förutsätter en praktikbaserad ansats; för design genom design. Utvecklingen av metodik, program och tekniker förutsätter kritiskt experimentellt konstnärligt arbete. En fördjupad förståelse för uttrycksfullheten i material, tekniker och tänkt användning förutsätter på samma sätt experimentellt konstnärligt arbete.

Forskarutbildningen i design fokuserar på konstnärlig designforskning inom området textil och mode där det finns möjlighet att inrikta sig på:

- *textildesign*; att utveckla, fördjupa och kritiskt belysa den konstnärliga grunden för design som verksamhet och hantverk med inriktning mot uttrycksfullheten i textila material och tekniker så som de bygger och uttrycker textila produkter och miljöer,
- *modedesign*; att utveckla, fördjupa och kritiskt belysa den konstnärliga grunden för design som verksamhet och hantverk med inriktning mot uttrycksfullheten i kläder så som det klär och uttrycker människor, kropp och aktivitet,
- *textil interaktionsdesign*; att utveckla, fördjupa och kritiskt belysa den konstnärliga grunden för design som verksamhet och hantverk med inriktning mot uttrycksfullheten i användningen av textilier så som den definierar och uttrycker textila produkter, miljöer och människor.

2 Lärandemål

Utbildningen syftar till att förbereda för fördjupat forskningsarbete inom designområdet och också till att den forskarstuderande själv utvecklar en fördjupad professionell excellens som designer.

2.1 Konstnärlig licentiatexamen

2.1.1 Kunskap och förståelse

För konstnärlig licentiatexamen ska den forskarstuderande:

- visa kunskap och förståelse inom praktikbaserad designforskning, inbegripet aktuell specialistkunskap inom design, speciellt med inriktning mot det textila området samt visa kunskap om konstnärliga forskningsmetoder i allmänhet och metodik inom praktikbaserad designforskning i synnerhet.

2.1.2 Färdighet och förmåga

För konstnärlig licentiatexamen ska den forskarstuderande:

- visa skapande förmåga inom sitt konstnärliga område,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med forskningsmässig noggrannhet identifiera och formulera väsentliga konstnärliga frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett konstnärligt forskningsprojekt och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt eller på annat sätt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med forskarsamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fodras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

2.1.3 Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig licentiatexamen ska den forskarstuderande:

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin konstnärliga utveckling.

2.2 Konstnärlig doktorsexamen

2.2.1 Kunskap och förståelse

För konstnärlig doktorsexamen ska den forskarstuderande:

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse för praktikbaserad designforskning samt djup och aktuell specialistkunskap och skapande förmåga inom design, speciellt med inriktning mot det textila området,
- visa förtrogenhet med konstnärliga forskningsmetoder i allmänhet och med metodik inom praktikbaserad designforskning i synnerhet.

2.2.2 Färdighet och förmåga

För konstnärlig doktorsexamen ska den forskarstuderande:

- visa skapande förmåga inom sitt konstnärliga område,
- visa förmåga till konstnärlig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med forskningsmässig noggrannhet identifiera och formulera konstnärliga frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter

- inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete
- med ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt visa förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
 - visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med forskarsamhället och samhället i övrigt,
 - visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
 - visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

2.2.3 Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig doktorsexamen ska den forskarstuderande:

- visa intellektuell självständighet, konstnärlig integritet och forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

3 Utbildningens uppläggning

Forskarutbildningen till licentiatexamen omfattar totalt 120 högskolepoäng, varav 40 högskolepoäng i form av kurser och 80 högskolepoäng i form av ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt, vilket motsvarar två års heltidsstudier.

Forskarutbildningen till doktorsexamen omfattar totalt 240 högskolepoäng, varav 60 högskolepoäng i form av kurser och 180 högskolepoäng i form av ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt, vilket motsvarar fyra års heltidsstudier.

3.1 Kursdel

Licentiatexamens kursdel omfattar 40 högskolepoäng där följande kurser är obligatoriska (individuella undantag kan under särskilda omständigheter göras av examinator och ska framgå av den individuella studieplanen):

- *Experimentell designforskning och vetenskapshistoria*, 5 högskolepoäng
- *Konstnärlig forskning och praktikbaserad designforskning*, 5 högskolepoäng
- *Presentation och dokumentation av konstnärlig forskning*, 5 högskolepoäng
- *Design teori*, 5 högskolepoäng
- *Högre seminarier för konstnärlig forskning I*, 5 högskolepoäng
- *Forskningsetik (generell)* 2,5 högskolepoäng (ges inom ramen för det högskolegemensamma kursutbudet)

Doktorsexamens kursdel omfattar 60 högskolepoäng där utöver ovanstående kurser följande är obligatoriska (individuella undantag kan under särskilda omständigheter göras av examinator och ska framgå av den individuella studieplanen):

- *Högre seminarier för konstnärlig forskning II*, 5 högskolepoäng
- *Akademiskt skrivande*, 5 högskolepoäng (ges inom ramen för det högskolegemensamma kursutbudet)
- *Forskningsetik - konst och design*, 2,5 högskolepoäng
- *Handledning och undervisning på högskolenivå inom konstnärligt område*, 2 högskolepoäng
- *Högskolepedagogisk introduktionskurs*, 3 högskolepoäng (ges inom ramen för det högskolegemensamma kursutbudet)

Det högre seminariet i design samlar varje vecka under terminstid forskarstuderande inom design, designkollegiet samt studenter i design på avancerad nivå. Seminarierna består av presentationer med inbjudna gäster, forskarstuderande och seniora forskare kring aktuell forskning och utveckling inom det konstnärliga området för kritisk diskussion med speciellt fokus på praktikbaserad designforskning.

Utöver ovanstående obligatoriska kurser omfattar doktorsexamen 15 högskolepoäng och licentiatexamen 12,5 högskolepoäng i valbara kurser. Dessa planeras individuellt, och beror på den forskarstuderandes bakgrundskunskaper och specifika behov. Sammansättningen av kurser beslutas av den forskarstuderandes examinator och anges i den individuella studieplanen.

Se vidare 6.6 för examination av kurser.

3.2 Studio- och verkstadsarbete

Experimentellt studio- och verkstadsarbete utgör en central del av studierna. Studio- och verkstadsarbete är i huvudsak moment som ingår i det konstnärliga forskningsprojektet, men ingår också som del i olika kursmoment.

3.3 Dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt

I utbildningen ingår ett konstnärligt forskningsprojekt dokumenterat i ett doktorsarbete på 180 högskolepoäng, respektive dokumenterat i ett licentiatarbete på 80 högskolepoäng. Inriktningen på det konstnärliga forskningsarbetet definieras i samråd med huvudhandledaren. Forskningsarbetet skall redovisas kontinuerligt vid det högre seminariet med uppföljning av utvecklingen.

Dokumentationen av det konstnärliga forskningsprojektet skall innehålla en skriftlig del där arbetet motiveras, diskuteras och relateras till det aktuella forskningsfältet samt till annan relevant forskning.

3.4 Mittseminarium

Forskarstuderande som inte avlägger licentiatexamen som delmål mot doktorsexamen skall lägga fram och försvara ett dokumenterat konstnärligt forskningsarbete motsvarande licentiatarbetet vid ett mittseminarium.

Mittseminariet genomförs när handledare och examinator bedömer att arbetet har kommit ungefär halvvägs. Examinator ansvarar för mittseminariet. En opponenter utses av KFU på förslag från huvudhandledare och examinator.

3.5 Tillgodoräknande av tidigare utbildning

En forskarstuderande som vid en högskola inom landet har gått igenom en del av forskarutbildningen i samma ämne med godkänt resultat, kan få tillgodoräkna sig detta. En forskarstuderande får också medges rätt att tillgodoräkna sig utbildning vid utländsk läroanstalt. Prövning av huruvida en tidigare utbildning skall tillgodoräknas ankommer på examinator.

Godkänd kurs på masternivå kan prövas av den forskarstuderandes examinator för tillgodoräknande i forskarutbildningen förutsatt att sådan kurs inte utgör en del av de kursfordringar om 240 högskolepoäng som krävs för grundläggande behörighet till forskarutbildningen.

3.6 Handledare och examinator

Varje forskarstuderande skall ha en examinator, en huvudhandledare samt minst en biträdande handledare. Huvudhandledaren samt de biträdande handledarna formar en

handledargrupp. De biträdande handledarna hämtas från högskolan, från andra akademiska institutioner och/eller annan relevant extern verksamhet.

Huvudhandledaren skall vara disputerad senior lärare verksam inom konstnärligt område och knuten till högskolan. Huvudhandledare har huvudansvar för vägledning och rådgivning inom ramen för det konstnärliga projektarbetet och till uppgift att vägleda den forskarstuderandes studier och forskningsarbete så att utbildningsmålen nås. Huvudhandledaren ansvarar också för att den forskarstuderande får handledning i tillräcklig omfattning.

Biträdande handledare medverkar i handledningen av den forskarstuderande.

Professor och annan docentkompetent lärare, som är verksam inom konstnärligt område och varaktigt knuten till högskolan kan utses till examinator. Examinator har ett övergripande ansvar för den forskarstuderandes utbildning och skall säkerställa att forskarutbildningen uppfyller kvalitetskraven vad gäller forskningsuppgift och övriga moment.

KFU, som ansvarar för forskarskolans verksamhet, utser handledare och examinator på förslag från studierektorn för forskarskolan.

3.7 Individuell studieplan

I enlighet med högskoleförordningen ska för varje forskarstuderande upprättas en individuell studieplan. Denna individuella studieplan, vilken skall fastställas av KFU efter samråd med forskarstuderande, huvudhandledare och examinator, skall vara skriftlig och undertecknas av forskarstuderande, huvudhandledare, examinator och studierektor för forskarskolan.

Den individuella studieplanen skall innehålla

- en tidsplan för den forskarstuderandes utbildning,
- uppgifter om hur handledning är organiserad,
- uppgifter om vem som är examinator,
- uppgift om eventuell inriktning i utbildning och examen,
- en lista över genomförda och planerade kurser,
- en beskrivning av genomförda och planerade delar av den forskarstuderandes konstnärliga forskningsprojekt,
- en beskrivning av de åtaganden i övrigt som den forskarstuderande och högskolan har under utbildningstiden, och
- vad som i övrigt behövs för att utbildningen skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Studieplanen ska följas upp och uppdateras en gång per år under studietiden av forskarstuderande, huvudhandledare och examinator för fastställande av KFU. Av uppföljningen ska tydligt framgå hur utbildningen fortskrider.

3.8 Studierektor

Forskarutbildningen på konstnärlig grund vid högskolan leds av en studierektor. Studierektorn skall vara aktiv disputerad forskare inom konstnärligt område om inte KFU beslutar annat. Studierektor ansvarar för att individuell studieplan upprättas för ny forskarstuderande senast tre månader efter studiestart. Studierektor ansvarar därefter för att varje forskarstuderandes studier följs upp genom två möten per år med studierektor, examinator, huvudhandledare och forskarstuderande.

4 Behörighet, urval och antagning

4.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60

högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

KFU får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. Signerat beslut om undantag ska motiveras och särskilt meddelas antagningsenheten vid Högskolan i Borås.

4.2 Särskilda behörighetskrav

Särskilda behörighetskrav till utbildning på forskarnivå i design vid HB är avlagd masterexamen i textildesign, modedesign, interaktionsdesign, industridesign, produktdesign, arkitektur eller motsvarande.

Särskilt krav är också att sökande i bilagd portfolio skall visa fördjupad konstnärlig skicklighet inom designområdet.

Sökande från utlandet, som inte har engelska eller skandinaviskt språk som modersmål, skall dessutom normalt genomgå ett engelskt språktest för att få antas.

4.3 Urval

Urval mellan sökande till en utbildningsplats inom forskarutbildningen sker på grundval av inkomna ansökningshandlingar och intervjuer med de mest meriterade sökande. Grunden för urval bland de behöriga sökande till forskarutbildningen är graden av förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Ansökningar granskas av en antagningsgrupp, som utses av KFU på förslag från forskarskolans studierektor. Ansökningsgruppen leds av forskarskolans studierektor.

4.4. Antagning

Beslut om antagning av studerande till forskarutbildningen samt beslut om det högsta antal forskarstuderande som samtidigt får finnas antagna till forskarutbildningen i design fattas av KFU. Till forskarutbildningen får endast antas det antal forskarstuderande som kan erbjudas godtagbara villkor ifråga om handledning och studievillkor i övrigt.

Endast studerande som avser att bedriva sina forskarstudier med lägst 50 procent's studieaktivitet får enligt högskoleförordningen antas till forskarutbildningen.

Till forskarutbildningen får vidare endast antas studerande, som i enlighet med de krav och riktlinjer som fastställs av högskolan, konstateras ha försörjning garanterad för hela studietiden.

5 Ansökan

Ansökan till forskarutbildningen sker med designportfolio och ett ansökningsprojekt i vilket den sökande beskriver önskad inriktning på konstnärligt forskningsprojekt. Till ansökan ska styrkt meritförteckning bifogas.

Ansökan skall innehålla dokumentation som styrker sökandes grundläggande och särskilda behörighet samt övrig dokumentation som kan vara av värde vid bedömningen av den sökandes möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.

6 Examen och examination

6.1 Examen

På forskarnivå vid Högskolan i Borås kan följande konstnärliga examina erhållas inom området textil och mode: konstnärlig licentiatexamen i design och konstnärlig doktorsexamen i design. Examen ges med eller utan inriktning som anges i den individuella studieplanen.

Engelska examensbenämningar är Licentiate in Fine Arts in Design and Doctor of Philosophy in Fine Arts in Design.

6.2 Fordringar för licentiatexamen

För licentiatexamen krävs sammanlagt 120 högskolepoäng varav 80 högskolepoäng avser forskning och 40 högskolepoäng inhämtas i kurser, se 3.1.

6.3 Licentiatseminarium (presentation och försvar av licentiatarbete)

Forskningsuppgiften redovisas genom ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt, som skall presenteras och försvaras vid ett offentligt seminarium, varvid den granskas av en opponent (diskussionsledare), utsedd av KFU efter samråd med huvudhandledare och examinator.

KFU fastställer form för seminariet efter samråd med forskarstuderande, huvudhandledare och examinator.

6.4 Fordringar för doktorsexamen

För doktorsexamen krävs sammanlagt 240 högskolepoäng varav 180 högskolepoäng avser forskning och totalt 60 högskolepoäng inhämtas i kurser, se 3.1.

6.5 Disputation (presentation och försvar av doktorsarbete)

Senast tre månader innan planerad disputation skall huvudresultaten i doktorsarbetet diskuteras vid ett slutseminarium med en opponent som utses av KFU på förslag från studierektor efter samråd med huvudhandledare och examinator.

Forskningsuppgiften redovisas genom ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt, som skall presenteras och försvaras vid en offentlig disputation. Disputationen skall ledas av en ordförande. Vid disputationen skall det finnas en opponent. Ordföranden och opponenten skall utses av KFU. KFU beslutar om opponent efter förslag från den forskarstuderandes examinator.

KFU fastställer form för disputationen på förslag från studierektor efter samråd med forskarstuderande, huvudhandledare och examinator.

6.6 Examination och betyg

Kursexamination: Av respektive nämnd utsedd kursexaminator examinerar kurser. Eventuellt tillgodoräknande av kurser examineras av den forskarstuderandes examinator.

Licentiatexamination: Den forskarstuderandes examinator skall, efter samråd med huvudhandledaren, bedöma och betygssätta det samlade forskningsarbetet inklusive redovisning och försvar av arbetet vid licentiatseminariet.

Doktorsexamination: En betygsnämnd bestående av två externa ledamöter och en fakultetsanknuten ledamot skall bedöma och betygssätta det samlade forskningsarbetet inklusive redovisning och försvar av arbetet vid doktorsdisputationen. KFU beslutar om betygsnämnd efter förslag från den forskarstuderandes examinator.

Kurser, licentiatarbetet och doktorsarbetet bedöms med något av betygen Godkänd eller Underkänd.